

UDENRIGSMINISTERIET

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK

LANDEFAKTA MOZAMBIQUE

GEOGRAFI

Hovedstad

Maputo (1,1 mio. indb.)

Areal

799.380 km² (Danmark 43.000 km²)

Indbyggertal

20,6 mio. (2007)

Befolkningstvækst pr. år

1,9 % (2005 skøn)

Sprog

Portugisisk er det officielle statsprog. Hertil kommer 13 lokale sprog (Emakhuwa, Xitsonga, Ciyao, Cisena, Cishona, Eschuwabo, Cinyanja, Xironga, Schimaconde, Cinyungue, Cicopi, Bitonga, Kiswahili)

Religion

Kristne 30 pct., muslimer 28 pct., oprindelige afrikanske religioner og andre trosretninger 42 pct.

ØKONOMI

BNI pr. capita

USD 340 (2006)

Vækst i BNP pr. capita

6,5 pct. (2006)

Gældssituation (år)

Lavt forgældet, langfristet, offentlig udlandsgæld: 3.727 mio. USD (2005)

Udenlandsk bistand pr. capita

USD 36 (2006)

Dansk projekt/programbistand

Mozambique bistås af flere internationale donorer, hvor Verdensbanken, EU og DFID (UK) er blandt de førende bidragsydere. Dansk bistand udgjorde i 2007 320,8 mio. kr. Hovedområderne i samarbejdet er landbrug, uddannelse, energi og sundhed samt Hiv/Aids. Hertil kommer større programmer indenfor retsvæsenet, reform af den offentlige sektor, herunder økonomiforvaltning og miljø. Se i øvrigt afsnittet "Dansk bistandssamarbejde" nedenfor.

19,4 mio. DKK (2006)
- 26,5 pct. (2006)

Metical. 1 DKK svarer til ca. til 4,8 MTn.

Dansk eksport

Væksten i eksporten

Valuta

REGERING

Statsoverhoved

Armando Emilio Guebuza.

Indsat 2. feb. 2005 for en 4-årig valgperiode.

Regeringsleder

Premierminister Luísa Dias

Diogo

Udenrigsminister

Alcinda Abreu

Udviklingsminister

Alcinda Abreu

Finansminister

Manuel Chang

Den indenrigspolitiske situation

Med indgåelse af fredsaftalen i 1992 efter mere end 10 års borgerkrig blev der skabt grundlag for en ny og fredelig udvikling. Regeringspartiet Frelimo og præsident Joaquim Chissano vandt ved de to efterfølgende parlaments- og præsidentvalg i 1994 og 99 over oppositionspartiet Renamo og dets leder Afonso Dhlakama.

Ved præsident- og parlamentsvalget i december 2004 vandt Frelimos præsidentkandidat, Armando Guebuza, med knapt 64 % af stemmerne over Renamos kandidat, Afonso Dhlakama. Udfaldet af parlamentsvalget blev ligeledes en sejr for Frelimo med 62 % mod Renamos knap 30 %. I centrale politiske spørgsmål er der ikke afgørende forskel mellem de to partier, om end Renamos politik på mange områder forekommer mindre afklaret. De øvrige opstillede partier kom ikke over spærregrensen på 5 %. Valgdeltagelsen var bekymrende lav – 36 % - i forhold til de to tidligere valg, hvor stemmeprocenten nåede 80 %. Valget forløb fredeligt, men der konstateredes en række uregelmæssigheder, som dog ikke vurderes at have et omfang, der sætter spørgsmålstegn ved præsidentvalgets udfald, men formentlig har påvirket, om end ikke afgørende, fordelingen af nogle parlamentspladser. Den nye regering blev indsat den 2. februar 2005. Næste valg til præsidentpost og parlament vil finde sted i 2009. Desuden vælges i 2008 repræsentanter til bestyrelsen i de 33 eksisterende kommuner samt inden udgangen af 2009 til provinsforsamlingerne.

Statsmagts deling er kun en spirende realitet som følge af bl.a. Frelimos 31 årige ubrudte regeringsmagt. Generelt er den offentlige forvaltning hæmmet af manglende ledelses- og planlægningskapacitet som følge af det uddannelsesmæssige vakuum, som den tidligere kolonimagt efterlod ved uafhængigheden. De juridiske strukturer er svage, og vurderes som følge af manglende retssikkerhed at være en hindring for den økonomiske og sociale udvikling, ligesom korruption er et alvorligt problem. Situationen har ført til, at det internationale samfund har stillet krav til forbedringer på de nævnte områder, dersom bistanden skal kunne opretholdes på det nuværende niveau. En reform af retsvæsenet er da også iværksat med bl.a. dansk støtte, men processen forløber langsomt. Parlamentet vedtog ultimo 2003 en antikorrupsionslov, og en styrket antikorrupsionsenhed blev etableret i 2006 under statsanklagerens kontor. Endnu er der dog ingen eksempler på domfældelse i korrupsionssager.

Regeringen har udvist vilje til at overholde de grundlæggende frihedsrettigheder, som blev sikret med forfatningen i 1990. Den generelle langsommelige og ineffektive sagsbehandling, der kendetegner det overbebyrdede retssystem og fængselsvæsen, fører dog til jævnlige krænkelse af menneskerettigheder i form af bl.a. lange og uretmæssige varetægtsfængslinger samt overfyldte fængsler. Med ca. 7.000 fængslede ligger Mozambique dog relativt lavt i forhold til andre afrikanske lande.

Den økonomiske situation

På trods af de vidtrækkende økonomiske, sociale og menneskelige tab som Mozambique led under borgerkrigen, opnåedes hurtigt betydelige resultater i form af såvel en gennemsnitlig vækst på omkring 8 % p.a. siden 1993 som makroøkonomisk stabilitet samt fremskridt i befolkningens adgang til uddannelse og sundhed. Desuagtet den økonomiske fremgang og relative politiske stabilitet er Mozambique fortsat et af verdens fattigste lande og tilhører med et gennemsnitligt BNI per indbygger på USD 340 i 2006 gruppen af mindst udviklede lande.

I april 2006 præsenterede regeringen en ny national strategi for bekæmpelse af fattigdom for perioden 2006-2011, hvis overordnede mål er en reduktion af den absolutte fattigdom til mindre end 50 % af befolkningen i 2010. I modsætning til den tidligere strategi vægtes de produktive sektors samfundsøkonomiske betydning højere i relation til fattigdomsbekæmpelsen. En øget vækst skal bl.a. opnås ved at skabe bedre erhvervsvilkår gennem afbureaukratisering og en reform af det juridiske system med en særlig indsats mod korruption. Også en mere effektiv anvendelse af den internationale bistand og en større mobilisering af nationale ressourcer er fremtrædende elementer. Konkret peges på en gennemgribende reform af den offentlige sektor samt udvidede og forbedrede sociale serviceydelser kombineret med en øget indsats mod HIV/AIDS. Endelig skal der ske en decentralisering således, at beslutningsprocessen i væsentligt omfang uddelegeres til provinserne.

Mozambique har opnået gode resultater i fattigdomsreduktionen. Således er den absolutte fattigdom målt i forbrug faldet fra 69 % i slutningen af 90'erne til 54 % i 2003. Foreløbige indikatorer peger på, at tendensen er fortsat. Hermed syntes FN's 2015 målsætning om halvering af den ekstreme fattigdom at være opnåelige. I øvrigt viser en undersøgelse af de hidtidige bestræbelser på at nå 2015 målsætningerne, at kun 5 af de 11 mål formentlig vil blive indfriet. Selv med den hidtidige og ikke ubetydelige fattigdomsreduktion er problemets størrelse stadig bekymrende - cirka halvdelen af befolkningen har en levestandard, der end ikke sikrer selv de mest basale behov.

Allerede inden fredsaftalen blev der iværksat en økonomisk reformproces. Der blev i stigende grad lagt vægt på opbygning af en markedsøkonomi med en liberal udenrigs- og indenrigshandel. Strukturen i den mozambiquiske økonomi - der i 1990'erne var domineret af landbrug og serviceerhvervene i højere grad end det tilsvarende gennemsnit for det sydlige Afrika - har forandret sig i takt med, at der i de senere år er foretaget store sydafrikanske investeringer i gas og aluminiumsfremstilling. Landbrugets andel af BNI er således faldet fra 37 % i 1995 til 22 % 2005, mens industrien er vokset fra 15 % i 1995 til 30 % i 2005. Industrien er i dag den største økonomiske sektor, men efterspørger kun i ringe grad lokalt produceret input og arbejdskraft. De seneste år har fremvist bemærkelsesværdige vækstrater, med 9,6 % i 2006 og 7,5 % i 2007.

Mozambiques succes med opnåelse af makroøkonomisk stabilitet og iværksættelse af dels fattigdomsbekæmpende tiltag dels implementeringen af centrale reformer har ført til voksende international bistand, der i 2007 udgjorde et beløb på 1,4 milliard, svarende til 50 % af statsbudgettet.

Det er regeringens målsætning gradvist at reducere donorafhængigheden gennem bl.a. en forøgelse af skatteindtægterne. I lyset heraf er der gennemført en omfattende skattereform, der har medvirket til, at skatteindtægterne er øget fra 12,6 % af BNP i 2004 til 14,4 i 2006

Uafhængig af hvilken målestok der anvendes, er Mozambique fortsat et af de mest bistandsafhængige lande i verden. I perioder med naturkatastrofer og hungersnød, f.eks. i forbindelse med de voldsomme oversvømmelser i 2000 og 2001, har landet endvidere modtaget nødhjælp. Belært heraf har regeringen allokeret betydelige ressourcer til opbygningen af et nationalt kriseberejdskab, hvilket var årsagen til, at Mozambique ikke fandt det fornødent at deltage i FN's appel i forbindelse med fødevarekriserne i det sydlige Afrika i 2002 og kun har anmodet om begrænset hjælp i forbindelse med oversvømmelserne i februar 2007. I januar 2008 støttede Danmark ofrene for de oversvømmelser, der tog deres begyndelse i slutningen af 2007, med 10 millioner kroner.

Samhandlen med udlandet er stigende, hvilket primært kan tilskrives de betydelige udenlandske investeringer, der er gennemført i de seneste år. Foreløbige opgørelser viser at eksporten i 2007 udgjorde USD 2,7 milliard og at importen lå på USD 3,0 milliard. Dette er mere end en fordobling i forhold til 2003, hvor eksporten udgjorde USD 1,0 milliard og importen USD 1,6 milliard. I 2006 repræsenterede eksporten af aluminium over 54 % af den samlede eksport. Der er i 2007 ydermere indgået aftaler om 186 projekter i udenlandske investeringer med en samlet værdi af USD 7,5 milliard. Investeringerne falder primært indenfor industriktoren (særlig mineindustrien), turisme, service og landbrug. Samhandlen med Kina er siden 2001 steget med 600 % og udgør ca. USD 200 mio. om året.

HIV/AIDS er et voksende problem, alene fra 2003 er der sket en stigning i smittede fra 12 % til 16,2 % i 2006, hvilket vurderes til at være den ottende højeste rate i verden. Det estimeres herudover at omkring 441.000 børn i 2007 havde mistet én eller begge forældre på grund af Aids, hvilket er en fordobling af antallet i 2003. I erkendelse af udviklingens alvor, satte præsident Guebuza sig i 2006 i spidsen for en omfattende anti-Aids-kampagne der mandede ud i udarbejdelsen af en national strategi. I 2010 forventes omkring to millioner mozambiquere at være smittet med HIV/AIDS, og den forventede gennemsnitlige levealder, der ville have været 50 år i et Aids frit samfund, at være reduceret til mindre end 37 år. Denne udvikling forudses derudover at give 17 % nedgang i den økonomiske vækst.

Den udenrigspolitiske situation

I tiden efter uafhængigheden allierede Mozambique sig med østblokken. Fra slutningen af 1980'erne fandt der en gradvis åbning sted mod Vest. Efter borgerkrigens afslutning påbegyndtes en hurtig og positiv udvikling af relationerne til Europa og USA. Siden 1994 har Mozambique spillet en stadigt mere aktiv regional rolle og har søgt at skabe forståelse for og tilslutning til, at kontinentets fredsiniciativer fremmes bedst gennem dialog, hvor Mozambique har brugt egne erfaringer som eksempel. Mozambique blev i 1995 optaget i Commonwealth og har siden AU formandskabet i 2003 været mægler i konflikterne i DR Congo, Angola og med mindre succes Zimbabwe.

I dag er udenrigspolitikken i overvejende grad fokuseret mod Sydafrika og de øvrige medlemmer af Southern African Development Community (SADC), samt – om end i mindre udstrækning – de vestlige donorlande og af historiske og handelsmæssige årsager Portugal. Over de seneste år har Kina som samhandelspartner og donor haft en hurtigt voksende betydning for landets udvikling.

Efter regeringsskiftet i 2005 valgte præsident Guebuza at prioritere løsningen af hjemlige udviklingsproblemer højere end den hidtil førte regionalpolitiske indsats. Krisen i Zimbabwe påvirker Mozambiques udvikling negativt. Guebuza har da også diskret distanceret sig fra Robert Mugabe i forhold til den tidligere regering, der indtog en imødekommende og sekunderende holdning. I lighed med andre SADC-lande, tøver også Mozambique med offentligt at stille sig kritisk over for præsident Mugabe. Mozambique er aktiv medspiller i indsatsen mod international terrorisme.

Dansk bistandssamarbejde

Mozambique fik status af programsamarbejdsland i 1994. Den nuværende landestrategi udmøntes gennem fire sektorprogrammer: landbrug, energi, uddannelse og sundhed, herunder Hiv/Aids. Sektorprogrammerne udgjorde ca. 56 % af den samlede landeramme for 2007 på 320,8 mio. kr. Hertil kommer større indsatser i forbindelse med gennemførelse af strategien for fattigdomsreduktion og generel budgetstøtte, samt bistand til offentlige reformer, retsvæsen, statistik, fremme af demokrati og menneskerettigheder. Endvidere er der etableret et miljøstøtte-program under den særlige miljøbistand - med udbetalinger i 2006 på 45,2 mio. kr. – samt et business 2 business program til støtte for samarbejde mellem virksomheder i Danmark og Mozambique med en ramme på 6,1 mio. kr. i 2006. Endelig er der i 2006 indgået en regeringsaftale på en samlet værdi af 500 mio. kr. under blandede kreditter omfattende tre kommercielle kontrakter.

Den danske ambassade

Embaixada Real da Dinamarca
Avenida Julius Nyerere,
1162 Postal Address
Caixa Postal 4588
Maputo

Telephone (+258) (1) 480000
Telefax (+258) (1) 480010

E-mail: mpmamb@um.dk

Andre nyttige links

Mozambiques regering

Generelle afrikanske nyheder

Redigeret 3. marts 2008